

בעניין:

1. _____ דודין

ת.ז. _____, מחברון

2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע.ר.

כולם ע"י ב"כ עוה"ד ידין עילם (ת.ז. 39475) ו/או סיגי בן ארי
(מ.ר. 37566) ו/או יוסי וולפסון (מ.ר. 26174) ו/או חוה מטרס-
עירון (מ.ר. 35174) ו/או יותם בן הלל (מ.ר. 35418) ו/או עביר
גיבראן (מ.ר. 44346) ו/או עידו בלום (מ.ר. 44538) ו/או אלון
מרגלית (מ.ר. 35932)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית

המשיב

עתירה לצו-על-תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו-על-תנאי המופנה אל המשיב והמורה לו ליתן טעם, מדוע לא יאפשר לעותר 1 (להלן: העותר) לבקר את בנו הכלוא בישראל.

בקשה לדיון דחוף

בית-המשפט מתבקש לקבוע את המועדים ואת הדיון בעתירה זו בדחיפות, בשל התוצאה הקשה שיש לסירוב המשיב לתת לעותר אישור לביקור אצל בנו הכלוא, אותו לא ראה מאז ניתן לו היתר לביקור, במסגרת הדיון בעתירה שהוגשה בעניינו בבג"ץ 2518/06 דודין נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית, בחודש ספטמבר 2006, לפני כשנה וארבעה חודשים.

ואלה נימוקי העתירה

בידודו של האסיר מן החברה כדי להגשים את תכליות הענישה גוזר עליו גם בידוד משפחתי מבן זוגו, מילדיו, וממשפחתו במעגל הרחב יותר. אולם גם בהינתן הגבלה אינהרנטית זו למאסר, קיומה של זכות אדם למשפחה ולהורות מחייבת צמצום היקף הפגיעה בה ככל הניתן, ובגבולות ההכרחיים בלבד, כגון בדרך של מתן היתרים מבוקרים לביקורי משפחות אצל אסירים, יציאה לחופשות בהתקיים תנאים מוגדרים, העמדת אמצעים המאפשרים התייחדות בין בני זוג, וכיוצא באלה. בכך, נשמרת מידתיות הפגיעה בזכות האדם, המתחייבת באורח מובנה מעצם שלילת החירות הנילווית למאסר. (בג"ץ 2245/06 דוברין נ' שירות בתי הסוהר, פס" 15 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה (טרם פורסם). 13.6.2006. להלן: פרשת דוברין. כל ההדגשות בעתירה שלי - י.ע.).

1. זוהי העתירה הראשונה בסדרת עתירות נוספת, שישית במספר, שעוסקות בהפרת התחייבות המשיב לעניין משך זמן המענה לבקשות של תושבי השטחים, שהם מנועי כניסה לישראל, לבקר אצל קרובי משפחתם הכלואים. פנייתם של תושבי השטחים אל המשיב לשם הסרת המניעה נעשית במסגרת הסדר שגובש על ידי המשיב ואשר נועד לטיפול בבני משפחה שהם מנועי כניסה לישראל, אולם אין מניעה ביטחונית להשתתפותם בביקורים בבתי הכלא בישראל ובשטחים. ביום 16.2.2006, במסגרת תגובתו בבג"ץ 10898/05 **פטאפטה נגד מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית** (לא פורסם; להלן: **בג"ץ פטאפטה**), הודיע המשיב כי משך הטיפול בפניות כאלה הינו כחודשיים עד חודשיים וחצי. העותר ואחרים במצבו, ממתנינים חודשים רבים למענה מהמשיב ואין להם מנוס לבד מלפנות אל בית משפט נכבד זה.

רקע

2. החל מתחילת האינתיפאדה השנייה, בחודש אוקטובר 2000 ועד לחודש מרץ 2003, לא התאפשרו ביקורים של תושבי הגדה אצל בני משפחתם בבתי-כלא ישראליים; לא בבתי הכלא בשטח ישראל ואף לא במתקני הכליאה בשטחי הגדה המערבית. בעקבות בג"ץ 11198/02 **זיריה נ' מפקד מתקן הכליאה הצבאי עופר** (לא פורסם; להלן: **בג"ץ זיריה**), החל המשיב, באופן הדרגתי, לאפשר ביקורי בני משפחה אצל קרוביהם הכלואים. תחילה החל המשיב לאפשר ביקורים אך ורק מנפות רמאללה, יריחו וקלקיליה. בשלב הבא הורחב ההסדר גם לנפות בית-לחם, טולכרם וסלפית. כיום כולל הסדר הביקורים את כל הנפות. המשיב אף קבע קריטריונים צרים המגדירים מי זכאי לבקר: בני-זוג, הורים וסבים, וכן אחים, אחיות, בנים ובנות מתחת לגיל 16 או מעל לגיל 46 בלבד. בחודש יולי 2005 הרחיב המשיב את הקריטריונים הללו וקבע, כי גם אחיות ובנות, ללא מגבלת גיל, יכולות לבקר את יקיריהן בבתי הכלא. מאוחר יותר קבע המשיב כי בנים בגילאי 16-46 יוכלו לבקר אצל אביהם הכלוא פעמיים בשנה, ואחים בגילאים אלה יבקרו פעם בשנה בלבד.

3. המשיב לא מאפשר לתושבי הגדה המערבית להגיע לביקורים בכוחות עצמם ואף אינו דואג בעצמו להסדרי ביקור כלשהם. הביקורים מאורגנים אך ורק באמצעות ארגון הצלב האדום הבינלאומי (להלן: **הצלב האדום**). בקשות לביקור מוגשות על-ידי התושבים במשרדי הצלב האדום אשר מעבירן לידי המשיב. המשיב מעביר את תשובתו לידי הצלב האדום, וזה מודיע את התשובה למבקש. הצלב האדום אף מארגן את ההסעה עצמה - על חשבוננו, בתיאום עם המשיב ובליווי סידורי אבטחה קפדניים.

על פי הנוהל הרגיל, כאשר מאושרת בקשה לביקור בכלא, מקבל המבקש מהמשיב היתר שתוקפו שלושה חודשים. ההיתר תקף במסגרת הסעות הצלב האדום בלבד. ההיתר מאפשר למקבלו לבקר בכלא ללא הגבלה, ככל שמאפשרות הסעות הצלב האדום (בדרך כלל, פעמיים בחודש).

4. משחודשו הביקורים, בחודש מרץ 2003, התברר כי במקרים רבים מאוד מסרב המשיב לאפשר ביקורים של בני משפחה אצל כלואים, "מטעמי ביטחון". מדובר היה בפלח גדול מאוכלוסיית השטחים, שסווג על ידי המשיב כ"מנוע כניסה לישראל" ולפיכך מנע ממנו המשיב ביקורים בכלא.

5. בשלהי שנת 2003 ובעקבות עתירות שהגיש העותר 2, המוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד להגנת הפרט או המוקד**), שינה המשיב את מדיניותו זו וקבע, כעניין שבעיקרון, שגם מנועי כניסה לישראל יוכלו להשתתף בביקורים בבתי הכלא, המאורגנים על ידי הצלב-האדום, וזאת בהעדר מניעה מיוחדת (בג"ץ 8851/03 **נחלה נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית** ובג"ץ 11193/03 **נזאל נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**).

הסדר הביקורים למנועי כניסה לישראל

6. ביום 26.10.2004, שנה לאחר ההחלטה העקרונית בנושא, הודיע המשנה לפרקליט המדינה על הסדר חדש לגבי מי שהם מנועי כניסה לישראל, אולם אין מניעה ביטחונית להשתתפותם בביקורים בבתי הכלא בישראל ובשטחים, במסגרת הסעות מאובטחות של הצלב האדום.

על פי הסדר זה, בקשות של "מנועי כניסה לישראל", לבקר בבתי הכלא, תוגשנה למינהל האזרחי באמצעות הצלב האדום ותועברנה על ידי רע"ן ארב"ל במינהל האזרחי לשב"כ, לצורך בדיקה ואבחון פרטניים. אם יימצא כי לא קיימת מניעה להתיר למבקש לבקר בבית הכלא, יונפק לו היתר כניסה חד פעמי לישראל לצורך ביקור בכלא, שתוקפו 45 יום. היתר זה, אשר יועבר באמצעות הצלב האדום, יאפשר ביקור אחד בכלא במהלך 45 הימים. בתום אותו ביקור יבוטל ההיתר. המבקר יוכל להגיש בקשה חדשה באותו נוהל. ככל שהאבחנה הביטחונית תישאר בעינה, יקבל המבקר היתר חדש וחוזר חלילה.

הסדר זה שונה מהנוהל הרגיל הקיים לגבי כלל אוכלוסיית המבקרים, שבמסגרתו ניתנים היתרים התקפים לשלושה חודשים ואשר תואר בסעיף 3 לעיל.

מכתבו של המשנה לפרקליט המדינה מ-26.10.2004 מצורף כנספח ע/1.

7. כבר על פניו, עורר הסדר זה שורה של חששות. כך, מעורבותם של גורמים רבים בהליך הטיפול בבקשות, העלולה לסרב את ההליך ולהאריך את משך הטיפול. כך, טיפול ממושך בבקשות לחידוש ההיתרים עלול ליצור מצב שתדירות הביקורים תהיה נמוכה ביותר.

8. ואכן, החששות באשר לאופן יישומו של ההסדר למשפחות מנועות, התממשו. רק בסוף חודש אפריל 2005, כשנה וחצי לאחר ההסדר שתואר במכתבו של המשנה לפרקליט המדינה, החל המשיב להנפיק היתרים של 45 יום לביקור חד פעמי בכלא.

9. המוקד להגנת הפרט נאלץ להגיש, בשנת 2005, שתי סדרות של עתירות אי מענה לבית משפט נכבד זה בנוגע לעותרים שלא קיבלו מענה לבקשתם לבקר בכלא במשך תקופה ממושכת (בחודש אפריל 2005, בג"ץ 3813/05 **מחארבה נגד מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית** ו-4 עתירות נוספות ובחודש נובמבר 2005, בג"ץ 10428/05 **עליוה נגד מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית** ו-5 עתירות נוספות ובכללן בג"ץ פטאפטה הנ"ל).

10. במסגרת בג"ץ פטאפטה, הורה בית המשפט הנכבד למשיב להגיש תגובה משלימה, במסגרתה יתייחס לסוגיית משך הזמן הדרוש למתן תשובה בעניין מנועי כניסה לישראל. בתגובתו המשלימה מיום 16.2.2006 הצהיר המשיב (בסעיף 18 לתגובה), כי "משך הזמן הנדרש לצורך טיפול בפניות האמורות, מרגע הגיען לידי גורמי הצבא, הינו כחודשיים עד חודשיים וחצי".

העתק התגובה המשלימה מטעם המשיב מיום 16.2.2006 מצורף כנספח ע/2.

11. למרות הצהרתו של המשיב, חלק מהבקשות נותרות ללא מענה חודשים ארוכים. כך למשל, מתוך 203 פניות שהגיש המוקד, בעניינם של תושבי השטחים שביקשו לחדש את היתר הכניסה לישראל לצורך ביקור בכלא, במהלך שנת 2007, **3 בלבד קיבלו מענה בפרק הזמן של חודשיים וחצי לו התחייב המשיב (1.5%)**.

כמו כן, מתוך 203 פניות אלו, זכו למענה 125 בלבד כאשר זמן המענה הממוצע עמד על 4 חודשים. **78 מתוך 203 הפניות לא זכו למענה כלל, והזמן הממוצע במהלכו הם ממתנינים למענה, עומד היום על 6 חודשים**.

12. לאור אי עמידתו של המשיב בלוח הזמנים שנקבע בבג"ץ פטאפטה, נאלץ המוקד להגנת הפרט לפנות שוב אל בית המשפט הנכבד בשלוש סדרות נוספות של עתירות אי מענה (בחודש יולי 2006, בג"ץ 6056/06 **חמודה נגד מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ו-5 עתירות נוספות**; בחודש דצמבר 2006, בג"ץ 10058/06 **קואסמה נגד מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ו-3 עתירות נוספות** ובחודש יולי 2007, בג"ץ 5456/07 **אלטיטי נגד מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ו-19 עתירות נוספות**). העתירה דנא הינה, כאמור, העתירה הראשונה **בסדרה שיטית** של עתירות אי מענה.

13. יודגש, כי גם במקרים הנדירים בהם ניתן היתר בתוך חודשיים וחצי כפי שהתחייב המשיב, **המספר הרב ביותר של ביקורים אותם יכול לערוך מבקר, מנוע כניסה לישראל, אצל בן משפחתו הכלוא, עומד על שלושה ביקורים בשנה בלבד**. זאת היות וכזכור, בתקופה בה יש למבקר היתר, הוא מוגבל לביקור אחד בלבד במהלך 45 הימים בהם ההיתר בתוקף. רק לאחר תום תוקפו של ההיתר, יכול המבקר לפנות בבקשה להיתר נוסף. כך שאף אם ההיתר ניתן לאחר חודשיים וחצי כפי שהתחייב המשיב, הזמן שבין תחילת תוקף היתר אחד לבין קבלת היתר שני עומד על ארבעה חודשים (45 יום תוקף ההיתר + חודשיים וחצי זמן הבדיקה) בהם המבקר מוגבל כאמור לביקור אחד בלבד.

הצדדים ומיצוי ההליכים

14. העותר, יליד 1936, מעולם לא נעצר ולא נחקר.

15. לעותר שני בנים הכלואים בישראל, _____ ו _____ דודין.

_____ דודין (ת.ז. _____), נעצר בשנת 1992, נשפט למאסר עולם וכלוא, נכון להיום, בבית מעצר הדירים.

_____ דודין (ת.ז. _____), נעצר בחודש יולי 2005 ומוחזק בכלא קציעות מתוקף צו מעצר מינהלי, עד יום 15.4.2008.

16. המוקד להגנת הפרט הוא ארגון זכויות אדם.

17. המשיב מחזיק בשטחי הגדה המערבית תחת החזקה לוחמתית והוא אשר אחראי לשמירת החיים התקינים של אוכלוסיית הגדה. הוא אשר כלא את בנו של העותר, והוא אשר מחייב את העותר להצטייד בהיתרים מטעמו לצורך הביקור בכלא. מתוקף מעמדו, על המשיב לדאוג למימוש זכויותיהם של התושבים בשטח הכבוש שתחת אחריותו, ובכלל זאת זכותם לביקורי

משפחה ולקיום חייהם התקינים. זאת בהתאם למשפט החוקתי והמינהלי הישראליים, למשפט הבינלאומי ההומניטארי ולמשפט זכויות האדם הבינלאומי.

18. עד להקפאת ביקורי הכלואים, בחודש אוקטובר 2000, ביקר העותר אצל בנו _____ באמצעות היתרים חד יומיים אותם קיבל מהמשיב.

19. עם חידוש הביקורים, בשנת 2003, פנה העותר למשיב בבקשה לאפשר לו לבקר אצל בנו. רק בחודש מאי 2005 קיבל העותר היתר לביקור חד פעמי, שתוקפו 45 יום, לביקור בנו. לאחר שמימש את ההיתר וביקר אצל בנו הגיש בקשה לחידוש ההיתר.

20. משלא קיבל העותר כל מענה לבקשתו, הגיש המוקד להגנת הפרט עתירה לבג"ץ בעניינו (בג"ץ 2518/06 **זודין נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית**). במהלך הדיון בעתירה, שהוגשה בשם העותר ובשם אשתו, הסכים המשיב להתיר לעותר לבקר את בניו הכלואים. המשיב הנפיק לעותר היתר לביקור חד פעמי אצל בנו _____, התקף בין התאריכים 10.9.2006 - 24.10.2006. לאחר שהעותר ביקר את בנו _____, ביום 20.9.2006, הוגשה בקשה למחיקת העתירה ואכן, ביום 25.9.2006, נמחקה העתירה.

21. בחודש אוקטובר 2006, לאחר שתם תוקף ההיתר הנ"ל פנה העותר למשיב, באמצעות הצלב-האדום, בבקשה כי יונפק לו היתר נוסף לבקר אצל בנו _____ בכלא. חלפו למעלה מ-14 חודשים וטרם התקבל מענה.

22. ביום 8.5.2007 פנה המוקד להגנת הפרט ללשכת היועמ"ש של המשיב בכתב, בבקשה להסדיר את ביקורם של העותר ואשתו אצל בנם _____ בכלא.

העתק המכתב מיום 8.5.2007 מצורף כנספח ע/3.

23. ביום 12.6.2007 התקבלה תשובת המשיב, לפיה לאשת העותר הונפק היתר לביקור הבן _____ וכי בקשתו של העותר להנפקת ההיתר, נמצאת בטיפול.

העתק המכתב מיום 12.6.2007 מצורף כנספח ע/4.

24. ביום 12.7.2007 פנה המוקד להגנת הפרט פעם נוספת ללשכת היועמ"ש של המשיב, בבקשה להחיש את הטיפול בבקשת העותר. במכתב, הזכיר המוקד כי עניינו של העותר עלה במסגרת בג"ץ 2518/06 וביקש כי המשיב יעביר את תשובתו ללא דיחוי נוסף, על מנת ליתר פנייה נוספת לערכאות. למעלה מחצי שנה עברה מאז הודיע המשיב כי בקשתו של העותר בטיפול ותשובה נוספת מהמשיב לא נתקבלה. לפיכך, לא נותרה ברירה לעותר מלבד פנייה נוספת לבית משפט נכבד זה.

העתק המכתב מיום 12.7.2007 מצורף כנספח ע/5.

הפן המשפטי

המסקנה היא, שיש הצדקה לקבוע הסדרים מיוחדים לגבי אסירים ביטחוניים... עם זאת ברור כי הסדרים אלה חייבים לעמוד במבחנים המשפטיים החלים בדרך כלל על החלטות מינהליות: הם חייבים להיות ענייניים, סבירים ומידתיים. כך, למשל, אין להטיל על אסירים ביטחוניים מגבלה על קשר עם אנשים מחוץ לבית הסוהר אם אין היא נדרשת על יסוד שיקולים ביטחוניים או שיקולים ענייניים אחרים, אלא נובעת רק משיקולים של ענישה או נקמנות, או אם היא פוגעת באסיר מעבר למידה הנדרשת על-ידי שיקולים ענייניים. (עע"א 1076/95 מדינת ישראל נ' קונטאר פ"ד נ(4) 492, 501).

הזכות לביקורי קרובים בכלא וחובת המשיב להסדירם

25. הזכות לביקורי משפחה במתקני הכליאה היא זכות יסוד, הן של העצורים והן של בני משפחותיהם. זוהי זכות בסיסית, הנובעת מתפיסתו של האדם כיצור חברתי, המתקיים במסגרת משפחה וקהילה. הזכות לביקורי משפחה מעוגנת בשורה של מקורות משפטיים ישראלים ובינלאומיים. ניתן לציין, בין המקורות הללו, את אמנת ז'נבה הרביעית (הקובעת בסעיף 116 כי "כל עציר רשאי לקבל מבקרים - ביחוד, אנשי משפחה קרובים - לעתים מזומנות ובתדירות האפשרית"), את סעיף 47 לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), תשל"ב-1971 וכן את פקודת הנציבות 04.42.00 שכותרתה "סדרי ביקור אצל אסירים" הקובעת בסעיף 1 כי:

הביקור הוא אחד מאמצעי הקשר החשובים שבין האסיר למשפחתו, חבריו, ידידיו. הביקור עשוי להקל על האסיר בעת שהותו בבית הסוהר ולעודדו בשעות משבר.

26. הסטנדרט המינימאלי לטיפול באסירים של האו"ם (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, 1955) קובע, בכלל 37:

Prisoners shall be allowed under necessary supervision to communicate with their family and reputable friends at regular intervals, both by correspondence and by receiving visits.

זכויות האדם של האסיר נשמרות לו גם בעת מאסרו

27. הזכות לביקורי משפחה במתקני הכליאה נובעת גם מהתפיסה השולטת הן במשפט הבינלאומי והן במשפט הישראלי שעצם המעצר או המאסר, אין בהם כדי לשלול את זכויות היסוד של הכלוא. חומות הכלא מגבילות את חופש התנועה של הכלוא, על כל הנובע מכך, אך אין בהן כדי להפקיע את זכויות היסוד האחרות שלו, למעט כאלו שנשללו ממנו על-פי הוראה מפורשת בדיון:

כלל גדול בידינו, כי כל זכות מזכויות האדם באשר הוא אדם שמורה לו, גם כאשר נתון הוא במעצר או במאסר, ואין בעובדת המאסר בלבד כדי

לשולל הימנו זכות כלשהי, אלא כאשר הדבר מחויב ונובע מעצם שלילת חופש התנועה הימנו, או כאשר מצויה על כך הוראה מפורשת בדין... שורשיו של כלל זה במורשת ישראל מקדמת דנא: על-פי האמור בדברים, כה ג: 'ונקלה אחיך לעיניך', קבעו חכמים כלל גדול בתורת הענישה העברית: 'משלקה - הרי הוא כאחיך' (משנה, מכות, ג, טו). **וכלל גדול זה יפה הוא לא רק לאחר שריצה את עונשו אלא גם בעת ריצוי העונש, שאחיד ורעך הוא, וזכויותיו וכבודו כאדם שמורים עמו ועומדים לו.**

(בג"ץ 337/84 הוקמה נ' שר הפנים, פ"ד לח(2) 826, 832; וראו גם: פרשת דוברין, פס"י 14 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה; עע"א 4463/94 גולן נגד שירות בתי הסוהר, פ"ד נ(4), 136, 152-153; עע"א 4/82 מדינת ישראל נגד תמיר, פ"ד לז(3) 201, 207; בג"ץ 114/86 וייל נגד מדינת ישראל, פ"ד מא(3) 477, 490).

28. סעיף 10(1) לאמנה לזכויות אזרחיות ומדינתיות קובע כי:

All persons deprived of their liberty shall be treated with humanity and with respect for the inherent dignity of the human person.

סעיף זה פורש על ידי הוועדה לזכויות האדם, הגוף הממונה על יישום האמנה, ב- CCPR

General Comment No. 21, מתאריך 10.4.1992, באופן רחב ביותר:

[R]espect for the dignity of such persons must be guaranteed under the same conditions as for that of free persons. **Persons deprived of their liberty enjoy all the rights set forth in the Covenant, subject to the restrictions that are unavoidable in a closed environment.**

29. גם על פי סעיפים 1 ו-5 של ה-Basic Principles for the Treatment of Prisoners, אשר אומצו

על ידי האסיפה הכללית של האו"ם (בהחלטה 45/111 מתאריך 14.12.1990), נקבע העיקרון לפיו אסירים זכאים לכל זכויות האדם מלבד אלו הנשללות מעצם המאסר עצמו. בסעיף 1 נקבע כי:

All prisoners shall be treated with the respect due to their inherent dignity and value as human beings.

ועל פי סעיף 5:

Except for those limitations that are demonstrably necessitated by the fact of incarceration, **all prisoners shall retain the human rights and fundamental freedoms set out in the Universal Declaration of Human Rights**, and, where the State concerned is a party, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, and the

International Covenant on Civil and Political Rights and the Optional Protocol thereto, as well as such other rights as are set out in other United Nations covenants.

30. ההוראות השונות בדבר הזכות לביקורים בכלא מאפשרות להטיל הגבלות על הזכות, בין השאר, מטעמי ביטחון. אולם, ככל הגבלה על זכות יסוד, הגבלות מעין אלו צריכות להיעשות במסגרת כללים של סבירות ומידתיות, תוך מתן משקל לחשיבות זכות היסוד הנפגעת.

הזכות לחיי משפחה

31. מניעת ביקורי משפחות אצל יקיריהן הכלואים, פוגעת פגיעה קשה בזכות היסוד של בני המשפחה ושל הכלואים לחיי משפחה. יחס החברה לזכות לחיי משפחה היה והינו, בכל הזמנים ובכל התרבויות, כאל ערך נעלה.

32. בית המשפט העליון חזר והדגיש את חשיבותה הרבה של הזכות לחיי משפחה בפסקי דין רבים, ובמיוחד בפסק הדין אשר ניתן בעניין עדאלה (בג"ץ 7052/03 עדאלה ואח' נ' שר הפנים, תק-על 1754, (2)2006).

כך, למשל, כותב כבוד הנשיא (דאז) ברק, בסעיף 25 לפסק דינו:

חובתנו הראשונית והבסיסית לקיים, לטפח ולשמור על התא חברתי היסודי והקדום ביותר בתולדות האדם, שהיה, הווה ויהיה היסוד המשמר ומבטיח את קיומה של החברה האנושית - הלוא היא המשפחה הטבעית... הקשר המשפחתי... מונח ביסוד המשפט הישראלי. למשפחה תפקיד חיוני ומרכזי בחייו של היחיד ובחייה של החברה. הקשרים המשפחתיים, עליהם מגן המשפט ואותם הוא מבקש לפתח, הם מהחזקים ומהמשמעותיים ביותר בחייו של אדם.

ובפרשת דוברין כותבת כבוד השופטת פרוקצ'יה (בפיסקה 12 לפסק דינה):

במידרג זכויות האדם החוקתיות, לאחר ההגנה על הזכות לחיים ולשלמות הגוף, באה ההגנה החוקתית על הזכות להורות ולמשפחה. הזכות לשלמות הגוף נועדה להגן על החיים; הזכות למשפחה היא הנותנת משמעות וטעם לחיים...

זכות זו ניצבת, איפוא, במדרגה נעלה במידרג זכויות האדם החוקתיות. היא קודמת בחשיבותה לזכות הקניין, לחופש העיסוק, ואף לצינעת הפרט. היא משקפת את תמצית הווייתו של האדם, ואת התגלמות הגשמת עצמיותו.

33. זכויות המשפחה מוכרות ומוגנות גם על ידי המשפט הבינלאומי הפומבי. תקנה 46 לתקנות האג קובעת:

יש לכבד את כבוד המשפחה וזכויותיה, חיי אדם, רכוש פרטי, וכן את אמונות-הדת ומנהגי הפולחן.

ובעניין סטמקה נפסק כי:

ישראל מחוייבת להגנה על התא המשפחתי מכוחן של אמנות בינלאומיות.
(בג"ץ 3648/97 סטמקה ואח' נ' שר הפנים פ"ד נג(2) 728, 787).

וראו עוד: סעיפים 17 ו-23 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, 1966; סעיף 12 וסעיף 16(3) להכרזה האוניברסלית בדבר זכויות האדם, 1948; סעיף 12 לאמנה האירופית בדבר זכויות האדם; סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית; סעיף 10(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות משנת 1966; הפתיח של האמנה בדבר זכויות הילד משנת 1989.

החובה ליתן מענה בתוך זמן סביר

34. כאמור בסעיף 10 לעיל, במסגרת בג"ץ פטאפטה נתן המשיב הצהרה בדבר לוח הזמנים לטיפול בסוג הפניות המסוים בו עוסקת עתירה זו - חודשיים עד חודשיים וחצי. לא למותר לציין כי בלוח זמנים זה יש חריגה ניכרת מהאמור בסעיף 2(א) לחוק לתיקון סדרי המנהל (החלטות והנמקות), תשי"ט-1958, לפיו עובד ציבור מחויב להשיב לבקשה להפעלת סמכות על-פי דין בתוך 45 יום מקבלת הבקשה. אלא שגם אם נקבל כי בעניין נשוא העתירה חל אחד מהסייגים שבסעיף 2(ב) לחוק ולפיכך קיים הסדר ספציפי, הרי שגם בהתייבות לתת מענה בתוך חודשיים עד חודשיים וחצי, המגביל כאמור את המבקרים ל-3 ביקורים בשנה, אין המשיב עומד.

35. אחד מאדני המשפט המינהלי הוא חובתה של רשות מינהלית להשיב לפניות המועברות אליה בתוך זמן סביר. טיפול יעיל ומהיר בפניות הוא מיסודותיו של מינהל תקין. על המשיב לטפל בפניות אליו בהגינות, בסבירות ובמהירות ראויה.

על רשות מוסמכת לפעול בסבירות. סבירות משמעה גם עמידה בלוח זמנים סביר (בג"ץ 6300/93 המכון להכשרת טוענות בית דין נ' השר לענייני דתות, פ"ד מח(4) 441, 451).

36. החובה מעוגנת גם בסעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 ובסעיף 5 לצו בדבר פרשנות (אזור הגדה המערבית) (מס' 130), תשכ"ז-1967, הקובע:

מעשה שלא נקבע, או שלא ניתן זמן לעשייתו, בתחיקת ביטחון, יש לעשותו בכל המהירות הראויה ולחזור ולעשותו כל אימת שנוצרו המסיבות שנקבעו לעשייתו.

37. בענייננו הפר המשיב את כל הנורמות האפשריות בהקשר לזמן המענה הסביר - הן זו שבדין המינהלי הכללי, הן זו שבחקיקה הצבאית והן זו שבהצהרה שנתן בפני בית-משפט נכבד זה. שנה ושלושה חודשים עברו מאז הגיש העותר את בקשתו לבקר אצל בנו וטרם נענה. מאז טען המשיב כי בקשתו של העותר נמצאת בטיפול חלפו למעלה מ-6 חודשים - ומענה לפנייה אין.

38. לא יעלה על הדעת כי בכל פעם בה ירצה העותר לבקר את בנו הוא יאלץ לבקש סעד מבית משפט נכבד זה. אי המענה מצד המשיב גורם סבל בל יתואר לעותר ופוגע, כאמור, בזכויות היסוד שלו ושל בנו. אי המענה מצד המשיב אשר מאלץ את העותר לפנות לבית המשפט הנכבד, גורם גם לבזבוז זמן שיפוטי יקר של בית המשפט ולאובדן שעות עבודה רבות הן של עובדי המוקד והן של עורכי הדין של המדינה.

39. לסיכום, העותרים הוכיחו כי על המשיב מוטלת חובה לאפשר ולקיים ביקורי משפחה בכלא וכי הזכות לחיי משפחה הינה זכות יסוד חוקתית הניצבת במדרגה נעלה במידרג זכויות האדם החוקתיות. כן הוכיחו העותרים כי המשיב לא עמד בהתחייבותו המפורשת לפני בית משפט נכבד זה, לתת מענה לבקשות לביקורים בכלא בתוך פרק זמן סביר.

40. בשל מגבלות התנועה בין השטחים לישראל נחתמו התצהיר ויפוי הכוח של העותר בפני עורך-דין במקום מגוריו ונשלחו למשרדי המוקד להגנת הפרט באמצעות הפקס. באופן זה הם מצורפים לעתירה.

אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו-על-תנאי כמבוקש בראשית העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיב, לעשותו למוחלט, ולחייב את המשיב בתשלום הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד.

ירושלים, 22 בינואר 2008

ידין עילם, עו"ד
ב"כ העותרים

(ת.ש. 11676)